

Straschill'ova grenčica iz zelenjave povzroči
moč in je vsled tega pri večjem telesnem naporu

neobhodno potrebna.

Zato jo je priporočati zlasti za turiste, lovce, vojake,
romarje itd.

414

Ponujanje višjih kakor maksimalnih cen od strani kupovalcev je nespametno in nepatriotično.

S trajnim zadrževanjem potrebščin v večji množini, kakor se jih rabi za lastno domače gospodarstvo, se ne bo doseglo dovoljenja višjih cen, pač pa zaplembo in kazni.

Vsaka agitacija proti v tem oziru izdanim razglasom itd. tako od strani posameznikov kakor od strani korporacij, je popolnoma nedopustna; istotako vsako javno kritikovanje, ki bi utegnilo javnost razdraževati.

Vsako kršenje takih določb — tudi če so te izdane od političnih oblasti, se bode kaznovalo od vojaških domobranskih sodišč (§ 2. ces. naredbe z dne 25. julija 1914, drž. zak. štev. 156, § 65 b civilnega kazenskega zakona.

Kazen: težka ječa od 1 do 5 let.

Vojaško poveljništvo nikakor ne bo trpelo, da bi kdorkoli iz morebitne javne stiske poseben dobiček imel.

Gradec, 7. septembra 1914.

Vojaški poveljnik:

Matanovich m. p. generalmajor.

Organizacija avstrijskih bojnih sil.

Na vseh štirih straneh sveta se borita Avstrija in nje zaveznica za svoj obstoj. Z napeto pozornostjo sledimo v duhu njunim armadam, ki se junaško bore in slavno zmagojujejo na vseh bojiščih. Da bomo lažje presojali pomen bojev in zmag naše armade, navajamo danes v glavnih obrisih ureditev bojnih sil.

Naša skupna armada se deli v petnajst zborov (c. in kr. armada) s 102 polkoma pešcev, 15 polkov dragoncev, 16 polkov huzarjev, 13 polkov ulancev; zborom so prideljeni tudi oddelki topništva, tren, lovski in pijonirski bataljoni, železniški, telegrafski in sanitetni oddelki.

Poleg skupne c. in kr. armade ima vsaka državna polovica tudi svoje domobranstvo (ki je pri nas na isti stopinji dovršenosti kakor skupna armada in se lahko tudi zunaj državnih mej uporablja) in sicer c. kr. domobranstvo za avstrijo (37 polkov) ter kr. ogrsko (28 polkov) za ogrsko polovico. Tudi domobranstvo ima nekaj svoje konjenice in svoje topništvo. — Bosna in Hercegovina dajeta državi 4 polke in en lovski bataljon. — Slovenski fantje in možje pripadajo III. zboru, čigar poveljstvo je v Gradcu, in sicer so uvrščeni v polke štev. 7 (Čelovec), 17 (Ljubljana), 27 (Gradec), 47 (Maribor), 87 (Celje), 97 (Trst), ki dobivajo novice iz ozemlja Štajerske, Koroške, Kranjske, Goriške, Istre in Trsta. — Hrvatje, naši junaški bratje, pripadajo 13. (zagrebškemu) zboru, s polki št. 53 (Zagreb), 96 (Karlovac), 79 (Otočac v Liki), 16 (Belovar v nekdanji vojaški granici), 78 (Osijek), 70 (Petrovaradin). Posebno slavna sta polka 79, in 16.; s polka pa velja kot zgodovinsko dejstvo, da so Hrvatje najboljši in najstrašnejši vojaki na svetu, kar so ponovno pokazali tudi v sedajšnjih bojih v Srbiji. Bosanci tvorijo 1. (Sarajevo), 2. (Banjaluka) in 3. (Dolnja Tuzla), Hercegovci pa 4. (Mostar) polk c. in kr. bosensko-hercegovinske vojske in en lovski bataljon. Lovski bataljoni, ki so deloma ali po večini slovenski, so 5. (Tržič), 7. (Kanal), 9. (Beljak), 11. (Gradiška). — Če beremo o divizijah, o polkih, o baterijah, o trenu itd., moramo razločevati, katere vrste orožju ti oddelki pripadajo.

Pehota se zaznamuje z izrazi: četa, stotnja, bataljon (prapor), polk, brigada. Brigada pehote obsega 2 polka, polk 4 bataljone (polki domobranstva po 3 bataljone), bataljon 4 stotnije, stotnja 4 čete; toraj, ako šteje zdaj v vojski stotnja 250 mož, ima bataljon 1000, polk 4000 in brigada 8000 mož.

Lovci tvorijo stotnije, katerih štiri so en bataljon, ki je samostojen, ker polkov lovci nimajo. Vseh bataljonov je 32 in 4 polki tirolskih „cesarskih lovcev.“

Konjenica se deli v polke (konjeniške), ti v divizije, te pa švadronce, ki pa v razpadajo v voje ali čete in patrolje. En švadrone šteje 150

konjenikov, 3 švadronce tvorijo 1 divizijo (t. j. 450), 2 diviziji pa en polk, t. j. 900 mož na konjih v 6 švadrone razdeljenih. Po opravi in oborožitvi se ločijo konjeniki v dragonce (iz avstrijskih dežel, izvemši Galicijo in Bukovino), ulance (iz poljskih in rusinskih pokrajin — nosijo čapko in imajo sulice) ter huzarje (iz ogrskih pokrajin, so vsi v žnorah). Slovenski fantje so uvrščeni v 5. polk dragoncev.

Topništvo se deli v poljsko, gorsko in trdnjasko; poljsko pa zopet v polke s topovi (Feld-Kanonen) in v polke z možnarji (Feld-Haubitzen). Prvih je 42, drugih 14. Razun teh polkov je še nekaj jahajočih topniških divizij, 9 težkih havbičnih divizij in 6 gorskih topniških polkov. Trdnjasko topništvo obstoja iz šestih polkov in treh samostojnih bataljonov. Poljsko topništvo je razdeljeno (podobno kakor konjenica) v polke, ti v divizije in te v baterije, ki imajo po 6 (jahajočih) do 8 (vozečih) topov, katere opravlja okoli 120 mož. Konjev spada k jahajočim baterijami okoli 230, k vozečim 150. Trdnjaski topničarski polki pa razpadajo kakor pehotni polki v bataljone (po 3) in ti v stotnije (po 4). Gorsko topništvo ima 6 polkov po 4 baterije. — Pijonirji tvorijo 15 samostojnih bataljonov po 5 stotnij (15. bataljon je v Ptuj ob Dravi).

Tren, ki skrbi, da dobe vojaki „vsak dan pol hleba in kar je treba“, tvori 3 trenske polke, ki so razdeljeni v 15 divizij in te v 12 švadrone.

Sanitetnih oddelkov je 27.

Armada ali vojska je samostojno krdelo s samostojno nalogo, ki družijo vseh vrst orožja pod enotnim vodstvom. Nastopajoča armada je lahko večja ali manjša, kakor pač njena naloga zahteva. Kot taka lahko nastopa že ena divizija (latinsko: divisio t. j. oddelek vojske), ki družijo 2 brigadi (4 polke) pešcev, primerno število konjenikov, lovcev, topništva, pijonirjev in tren v eno telo. Največja armadna enota v miru, ki pogosto v vojski samostojno nastopa, je zbor ali kor (lat. corpus — telo, franc. corps, izgovori kôr). En kor obsega 2 diviziji (8 polkov pehote) in potrebne oddelke drugih vrst orožja. Šteje okoli 36.000 mož in 10.000 konj; v vojnem času seveda naraste lahko tudi na 50.000 mož in več. V večjih odločilnih bitkah nastopa po več zborov v zvezi pod vodstvom armadnega poveljnika in njegovega štaba.

Mnogi se čudijo, da je šele zdaj prišlo v avstro-ruski vojni do velikih bitk, čeprav so brali že pred tedni o prvih spopadih konjeništa. Toda pomisliti treba, da armade, ki obsegajo stotisoče in milijone, rabijo mnogo časa, preden najdejo primeren prostor, da se morejo razviti v bojno vrsto in to razvijanje mas tudi dosti časa rabi, ker je od prave razvrstitve skoro največ odvisen končni uspeh.

Na poti v sovražnikovo deželo jezdijo naprej poizvedovalne patrolje. Kakih 15 km za njimi se pomikajo močnejši oddelki konjenice. 20 do 30 km za njimi prodira glavna moč konjeništa, podprta z lovci, in šele 40 do 60 km za njimi se vale glavne sile pehote in topništva, za temi tren. Če bi toraj prve patrolje iz Trsta proti Čelovcu prodirajoče armade vznemirjale že Kranj in okolico, bi glavna sila dospela s prvimi četami komaj do Št. Petra na Krasu.

Kako je srbski princ Jurij bežal iz Zemuna.

Osejska cenzurirana „Slavonische Presse“ poroča: Srbi so izvedeli od svojih špijonov, da so ne samo naše čete, ampak tudi javni uradniki in večji del zemunskega prebivalstva odšli iz mesta. Nekega lepega dne je prišel srbski princ Jurij na čelu vojske v Zemun. Princ Jurij je nagovoril ljudstvo in pri tej priložnosti naglašal, da je Zemun „predmestje Beograda“ in da se v prihodnosti zveže z bodočim glavnim mestom „velike Srbije“. Srbi prihajajo kot prijatelji zemunskega prebivalstva in da hočejo tako z njimi tudi postopati. Nato je izjavil, da korakajo Rusi že proti Budimpešti. (Princ ima res bujno fantazijo. Op. ur.) in da se bodeta skoro zedinili ruska in srbska vojska. Princ je nato po vojaško pozdravil ljudstvo in odjezdil. Kmalu se je princ Jurij vrnil s svojim sprem-

stvom in odšel v divjem begu. Srbski vojaki, ki so za njim prihajali, so vpili: „Švabi prihajajo!“ in vsak je gledal, da se skrje na varnem kraju. In zares, oddelki naše vojske žalibog niso imeli veliko opravka zaradi „ponosnega“ bežanja Srbov in njihovih voditeljev. Majhen intermezo „velikega princa“ na našem ozemlju se je končal zanj na tako žalosten način.

Premagana ruska konjenica.

K. B. Dunaj, 29. septembra. Iz vojnega tiskovnega tabora se uradno poroča:

Z ozirom na od zvezanih nemških in avstro-ogrskih bojnih moči pričete nove operacije, se pomika sovražnik ob obeh straneh reke Weichsel nazaj. Naši so močno sovražnikovo kavaljerijo pri Biecu razgnali. Severno od reke Weichel se je več sovražnih kavaljerijskih divizij od zvezanih armad pregnalo. — Namestnik šefa generalštaba pl. Höfer, generalmajor.

Poraz Rusov na vzhodnem Pruskem.

Zdaj šele prihajajo natančnejše vesti o grozovitem porazu, ki so ga doživeli Rusi pod svojim generalom Rennenkampffom v vzhodni Prusiji. Kakor znano, jih je nemška armada pod generalom Hindenburgom obkolila in z železno vehemenco poglala v Mazurijska jezera. Nemci so uničili popolnoma 6 aktivnih ruskih kôrov, dve brigadi strelcev, 6 rezervnih divizij in 2 kavaljerijskidi diviziji.

Več kot 159.000 Rusov je v Mazurijskih jezerih žalostno utonilo, velikansko število pa jih je na bojiščih padlo ali pa jih je bilo vjetih. Aktivna ruska armada na vzhodu bila je globoko nazaj v Rusijo vržena. General Rennenkampff izgubil je v pruskem močvirju svoje škornje...

Zanimivosti iz vojne.

Iz poročil vojnih poročevalcev posnemamo sledeče dogodke:

Na severnem bojišču je odšla neka divizija v boj. Vrhovno zapovedništvo je hotelo divizijo nazaj poklicati, a telefon je bil pretrgan, tako da vojno zapovedništvo ni imelo več zveze s to divizijo. Bilo je že zvečer, ko je dobil generalnoštabni stotnik Ludvik Frank povelje, naj z enim vojem infanterije poišče to divizijo in ji sporoči povelje, da se mora umakniti na gotovo točko. Stotnik je odšel na slepo srečo, hodil ponoči po gozdu in poljih in končno res našel iskano divizijo. A bila je že dosti dalje, kakor je vojno zapovedništvo mislilo. Stotnik Frank pa je spoznal, da se nahaja divizija v jako dobri poziciji in je vsled tega zamočal ukaz, ki ga je imel sporočiti divizionarju ter mu priporočil, naj le ostane, kjer je. Posledica tega samovoljnega postopanja stotnika Franka je bila, da je divizija naslednji dan pod posebno srečnimi pogoji posegla v boj. Stotnik Frank je predlagan za visoko odlikovanje.

Na potu od Lvova v Brzezany leži Navajo mjesto. Stotnik galskega polka Evgen Martinowicz je imel ukaz, da z dvema kompanijama zavzame neke višočine in prežene ondi nahajajoče so močne kavalerijske oddelke. Po nekem nesporazumljenju je zaostala ena kompanija in stotnik je odšel samo z drugo. Naletel je na več stotnij vojakov in videl artiljerijo, ki se je na jako nevarnem mestu pripravljala na streljanje. Stotnik se je odločil napasti kozake, računajoč, da se bo artiljerija umaknila, če izgubi svoje varstvo. Na potu po gozdu je velik del kompanije zašel in je imel stotnik Martinowicz, stopivši iz gozda, samo še kakih sto mož na razpolaganje. Napadel je kozake in artiljerijo s hitrim streljanjem. Sovražnik je bil presenečen in artiljerija je v diru odšla in kozaki za njo. Pri malem mostu so se Rusi ustavili in začeli streljati, na kar je stotnik Martinowicz zaukazal juriš. Med tem je prišla od zadaj stotnja Čerkeov. Martinowiczova četa se je obrnila in je Čerkeše razbila in pregnala. Tako je ta stotnik prepodil sovražno artiljerijo in uničil dva oddelka konjenikov. Stotnik Mar-